

v njih pa si pravi kralj. Vreča je podobne oblike kot spalna, le širša je in je debeline običajnih rjuh. Ima tudi vzglavni del, ki ga je mogoče porabiti kot nekakšno kapuco ali kot prevleko za blazino.

Ni še dolgo, ko sem (kadar sem sploh prespal v kakšni koči) odšel spat ves oblečen in zavit, ker me tiste odeje nekako niso privlačile. Zdaj je drugače. Iz nahrbtnika potegnem svoj 'žakeljček', se slečem do perila in telo sveže oddiha noč, obdano z bombažno svežino lastne postelje. Pa še topleje je, saj se tako zaviti tudi razbrccati ne morem.

Poleg resničnega udobja, ki nam ga taka vreča nudi, je njena ekološka vloga nesporno velika. Ko bo v gore večina hodila s takimi vrečami, bo vsakršno pranje rjuh in onesnaževanje z

detergenti odpadlo, prav tako pa bodo postelje in odeje čistejše, saj bo vsakdo spal 'na svojem'. Vreča se bo, ko bo treba, oprala lepo v domačem pralnem stroju. Zato predlagam, da bi tudi naprej veljali še dodatni popusti za tiste, ki imajo 'posteljo' s seboj. Prav denarnica je tista, ki vsakogar spravi k razmišljanju. Lansko leto sem bil s svojim 'žakljem' precej osamljen, še celo v Avstriji. Pa je treba le malo truda. Te vreče so se vsaj lani dobile že kar v kakšni športni trgovini, v planinskih društvih in Planinski zvezi, pa tudi v nekaterih kočah.

Ko vas bodo noge letoš v vodile po samotnih gorskih potih, bosta torej v nahrbtniku še bombažna spalna vreča in priročni 'smetnjak', ki ga boste izpraznili šele v dolini. Noči bodo bolj sveže, gorska jutra pa še bolj kristalno čista.

VEČINA ŠKODLJIVIH VPLIVOV NA GOZD ŠE NI POJASNJENIH

POSKODOVANOST NAŠIH GOZDOV

EDO KOZOROG

Slovenski gozdovi danes pokrivajo več kot polovico naše krajine, ki je bila nekoč skoraj v celoti gozdnata. V našem prostoru je namreč gozd najvišje razvita ekosistemska tvorba.

Ovisnost in odnos do gozda sta se do danes močno spreminjala in se še spreminjata. Podobno kot v drugih razvitih evropskih deželah se tudi pri nas vse bolj zavedamo, da les ni največje bogastvo gozdov. Mnogo pomembnejše so tako imenovane splošno koristne funkcije gozdov, kot so uravnavanje vodnega režima in klime, čiščenje zraka, varovanje zemljišč in objektov, rekreacijska vloga ter kulturno estetska vloga gozda. Gozd je tudi edini življenjski prostor mnogim organizmom. Če povemo še drugače: les bi lahko, kot nafto, uvažali, naštetje vloge gozda pa so povezane s kvaliteto bivanja v naši krajini ali celo s preživetjem.

Zato ni čudno, da tudi našo javnost vse bolj zanima stanje gozdov, saj že dolgo vemo, da so zaradi različnih vplivov močno prizadeti, nekatere drevesne vrste pa celo vidno izumirajo. Glede na to, da rezultate poškodovanosti vse bolj uporabljajo v javnosti v različnih kontekstih, mnogokrat tudi v političnih (saj ta postaja del naše vsakdanjosti), se je lani Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano odločilo, da bodo rezultate iz leta 1991 predstavili širši javnosti. Zato je 18. decembra lani sklicalo na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani tiskovno konferenco za novinarje iz vseh novinarskih hiš.

Popis so kot vsako leto izvajali v poletnem času posebej izvežbani strokovnjaki po gozdnih gospodarstvih po metodah in kriterijih, ki jih upo-

rabljajo tudi v drugih evropskih deželah. Zajel je 13176 dreves v vzorcih koordinatne mreže 4 x 4 km po vsej Sloveniji. Rezultate je predstavil inž. Marjan Šolar, ki se s sodelavci že več let ukvarja na gozdarskem inštitutu s poškodovanostjo gozdov.

Splošno stanje slovenskih gozdov se v primerjavi z letom poprej ni bistveno poslabšalo.

Uspešen vzpon na K2

Od leta 1986, ko je 13 alpinistov iz 11 odprav izgubilo življenje na drugi najvišji gori sveta, na K-2, ni uspel nobeden od mnogoterih poskusov vzponov z južne, pakistanske strani. Več uspeha so bili deležni vzponi s severne, kitajske strani, in sicer v lanskem letu. Ameriško-avstralska odprava je dosegla vrh po severnem grebenu, 12 Japoncev pa je ob podpori 15 Šerp v stotih dneh splezalo novo smer prek severozahodne in severne stene.

»Deviški« sta ostali še dve izraziti smeri: severozahodni in severozahodni greben. Prvi že na videz predstavlja hudo preizkušnjo, v kateri se še nihče ni preizkusil, v severozahodnem grebenu pa so že leta 1975 poskusili Američani in prišli do 6500 metrov višine. 900 metrov višje so leta 1986 prišli Britanci. Leta 1982 je močna poljska odprava v severozahodnem grebenu in severni steni dosegla višino 8200 metrov.

V juliju 1991 pa sta se pod severozahodnim grebenom znašla izkušena francoska alpinista Pierre Beghin in Christophe Profit. Na začetku sta imela obilo težav in izgube časa zaradi dolgotrajnega nestabilnega vremena, ko so jima viharji onemogočali napredovanje. V tem času

Vendar nam glavne probleme povedo šele podrobnejši rezultati. Tako smo izvedeli, da so bili listavci lani za 6,8 odstotka bolj poškodovani, smreka pa je v nekoliko boljšem stanju. Jelka, ki je ena od najbolj prizadetih drevesnih vrst, kaže podobne rezultate kot lani. Vendar je treba tu poudariti, da rezultati pri tej vrsti niso povsem realni, saj popis ni mogel zajeti tistih najbolj poškodovanih dreves, ki jih gozdarji zaradi svoje strategije spravijo med letom iz gozda zaradi sanitarnih sečenj jelke. V nekoliko slabšem stanju so tudi bori in bukev, pač pa so hrasti znatno bolj poškodovani kot predlani. Stanje se je torej pri listavcih mnogo bolj poslabšalo kot pri iglavcih.

Zanimivi so tudi rezultati po regijah. Najbolj sta poškodovani dinarska (na račun jelke, ki je tu doma) in alpska regija. Nekoliko manj je kritična predalpska regija, najmanj pa sta ogroženi preddinarska in subpanonska regija.

Znane poškodbe gozdov predstavljajo 35 odstotkov poškodb. To so predvsem poškodbe krošnje (tu prevladujejo primarni škodljivci, veter, sneg in led ter ožig zaradi imisij v bližini tovarn) ter poškodbe debla in korenin. Sem spadajo različne bolezni, poškodbe zaradi mraza, najpogostejše pa so tu poškodbe po spravilu lesa iz gozda.

Najbolj zaskrbljujoče je, da kar 65 odstotkov poškodb še ni pojasnenih. Te natančneje proučujejo posamezni specialisti z dodatnimi analizami, kot so bioindikacija onesnaženosti zraka

z žveplovim dioksidom, proučevanje epifitske vegetacije in poškodovanosti genetskega materiala, proučevanje mikorize (sožitje korenin z glivami) ipd.

Zaključek je torej, da še vedno ni pojasnjena večina škodljivih vplivov na naš gozd. Gotovo je največji vpliv onesnaženega zraka, nezamarnljiv pa je tudi neposredni stik človeka z gozdom (vpliv pri poseku gozdnega drevja, nabiralništvo ipd.).

Dvorana inštituta je bila kar prijetno polna. Pri razpravi, ki se je na koncu razvila, pa se je izkazalo, da je bilo veliko prisotnih samih gozdarjev, ki problematiko že poznajo. Razveseljivo je bilo opazno število občanov, ki so tako ali drugače zvedeli za tiskovno konferenco in so prišli, ker jih stvar preprosto zanima. Večina od teh, ki so prosili za besedo, se je predstavila za planince in ljubitelje narave, imeli pa so nekaj prav zanimivih vprašanj.

Na koncu je organizatorje novinarske konference zanimalo, koliko je v auditoriju poklicnih novinarjev. Če bi sklepali po tem, da se niti eni novinarski hiši v Sloveniji ni zdelo vredno poslati tja svojega novinarja, potem bi morda lahko prišel do sklepa, da tema za slovensko javnost ni zanimiva (saj so novinarji zaradi javnosti, mar ne?). Gotovo pa bo pri različnih strankarskih združenjih tudi v letošnjem letu vrženih kar nekaj podatkov tudi o podobnih ekoloških problemih. Pri tem bodo verjetno vedno prisotni novinarji.

sta postavila dva tabora do višine 6950 metrov. 12. avgusta sta krenila v zadnji poskus. Splezala sta dolgi ledni ozebni v severozahodni steni, ki je vzporedna z grebenom. Prek težavnega skalovja sta dosegla 7950 metrov višine, kjer sta bivakirala. 15. avgusta sta bila ob sončnem vzhodu že na poti po globokem snegu v zgornjem delu severne stene. Med 8100 in 8200 metri ju je čakalo še kočljivo prečenje, ob koncu dneva pa sta v ekstremnem mrazu (-30° C) izplezala iz strmega kuloarja in dosegla vrh. Sestopala sta v temi in malo pred polnočjo dosegla mesto bivaka, kjer sta prebila preostanek noči ob masiranju prstov.

V orkanskem vetru sta naslednja dva dneva sestopala do baznega tabora na ledeniku Godwin-Austen na višini 5000 metrov.

To je prvi vzpon samostojne naveze na K2 (**Kukuczka** in **Piotrowski** sta imela ob vzponu prek južne stene leta 1986 podporo poljske odprave). Za Profita je bil to prvi osemtisočak, za Beghina pa že peti.

Vzpon po severozahodnem grebenu v celotni dolžini pa še vedno ostaja izziv za prihodnost, predvsem zaradi svoje dolžine, tehnične zahtevnosti v zgornjem delu in znanih viharjev, ki kraljujejo v stenah in grebenih K2. *Neue zurcher Zeitung*

